

De Vlaamse
meesters
Van Eyck tot
Bruegel

Matthias Depoorter

 LUDION

De Vlaamse meesters Van Eyck tot Bruegel

Matthias Depoorter

 LUDION

2

Hubert en Jan van Eyck

Lam Godsretabel, aanbidding van het Lam Gods, ca. 1432

Gent, Sint-Baafskathedraal

Olieverf op paneel, 138,1 × 243,3 cm

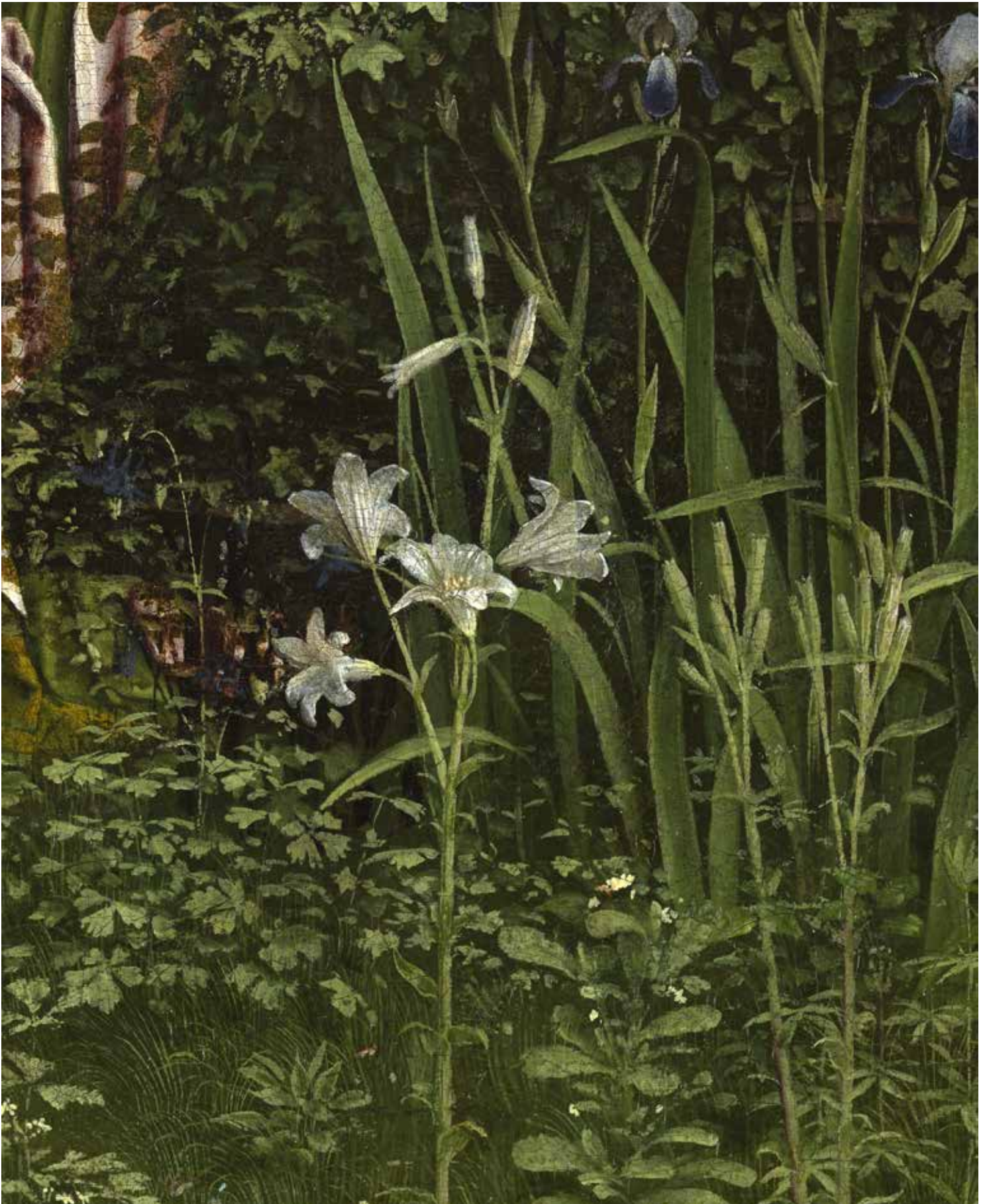
De *Aanbidding van het Lam Gods* is het stralende middelpunt van het veelluik van de gebroeders Van Eyck. Het is hun grootste en belangrijkste werk en een ijkpunt binnen de westerse schilderkunst. De geweldige kleurenpracht springt onmiddellijk in het oog: het rijkgeschakeerde groen van de glooiende weiden, de struiken en bossen, en de blauwe lucht met in de verte heel wat kerktorens. Vele tientallen natuurgetrouwe planten, bloemen en bomen evoceren een hemels paradijs.

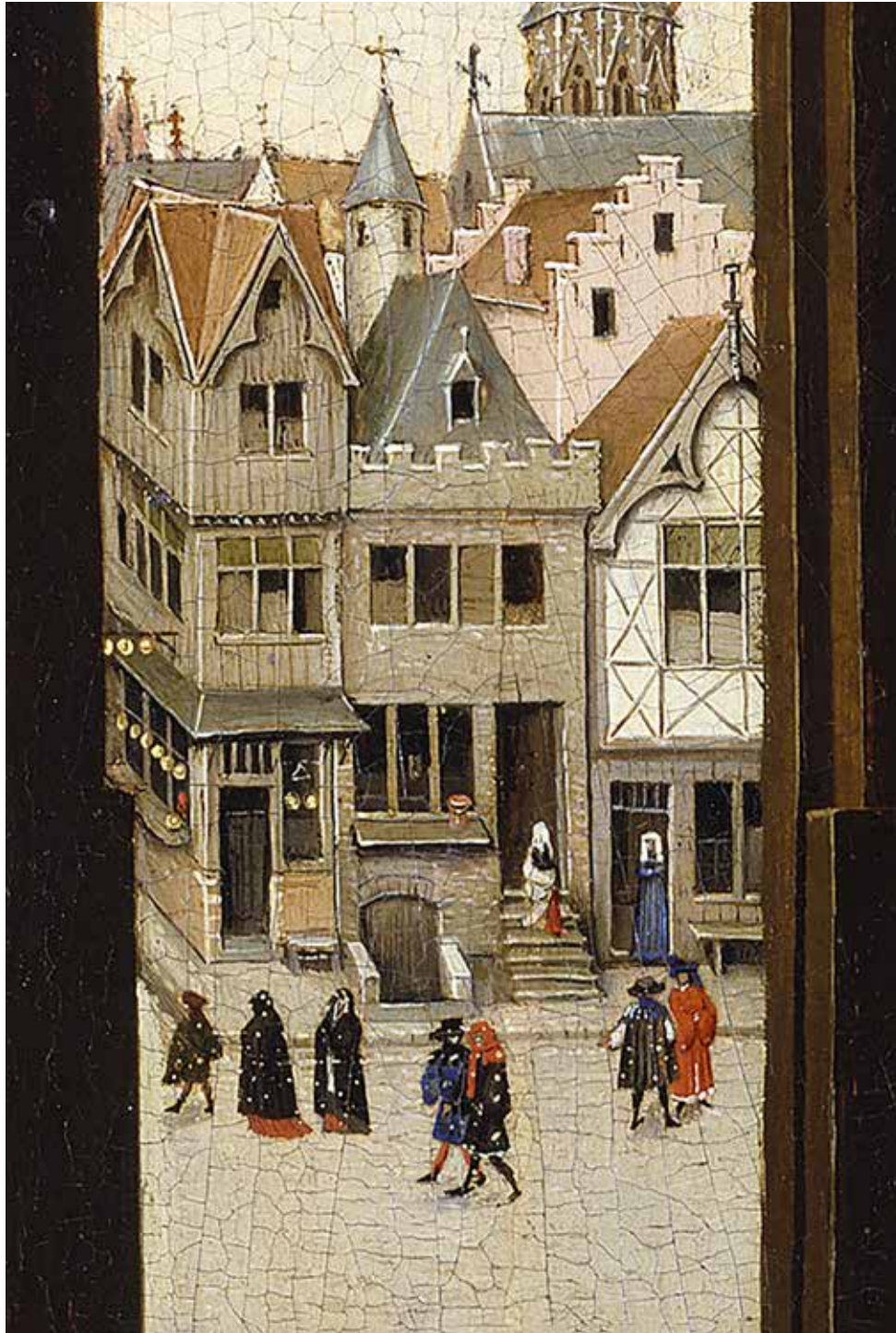
Mediterrane soorten als dadelpalmen, parasoldennen, cipressen en vijgenbomen zijn samengebracht met flora uit de Nederlanden en vormen een haast encyclopedische botanische verzameling. Ook de wolken in de lucht, de grond, de rotsen en de vogels in de andere panelen zijn van een ongezien realisme. Het landschap met hoge horizon, dat over de andere luiken doorloopt, beïnvloedde heel wat schilders en was een referentie voor de verdere ontwikkeling naar het verzelfstandigde landschapsgenre dat in de zestiende eeuw in de Nederlanden ontstond.

Dit weelderige decor ondersteunt de verhaalstof van het centrale paneel. Figuren met opvallend gekleurde gewaden trekken onze aandacht. Het zijn apostelen, profeten, heiligen, martelaren en martelaressen, pausen en bisschoppen. Ze staan of zitten in vier groepen rond een altaar, waarrond zich een intieme kring van geknielde engelen gevormd heeft. Hun focus ligt op het lam, dat ons met indringende ogen aankijkt. Het lam is het symbool van Christus, de zoon van God. Het bloed dat uit zijn borst in een kelk stroomt, moet men begrijpen als het bloed van Christus dat vergoten werd bij zijn kruisiging. Het offer van de menselijke zoon van God verlost alle mensen van hun zonden. Het vormt de kern van het christelijk geloof en staat centraal in de eredienst. Vooraan op het paneel bevindt zich een fontein. Het is de bron van het levenswater dat eeuwig stroomt, een verwijzing naar het eeuwige leven in het hiernamaals, het leven na de dood.

7

Rogier van der Weyden

De heilige Lucas tekent de Madonna, ca. 1435–40

Boston, Museum of Fine Arts

Olieverf en tempera op paneel, 137,5 × 110,8 cm

Volgens een legende ontving de evangelist Lucas een visioen van Maria en de jonge Christus en legde hij dat vast in een tekening. Dat is het thema van dit werk, dat Rogier van der Weyden in Brussel maakte, waar hij vanaf 1435 was aangesteld als stadsschilder. De halfopen ruimte, het besloten hofje en het uitzicht op een stad met een bochtige rivier ontleende de schilder aan Jan van Eycks *Madonna met kanselier Nicolas Rolin*. Hoewel hier heel wat minutieus uitgewerkte details te ontdekken zijn, zoals Maria's prachtig versierde gewaad en het goudbrokaten baldakijn, is Van der Weydens schildering meer getemperd dan die van Van Eyck. Hij legde de nadruk veeleer op de helderheid en leesbaarheid van de compositie.

Dat Lucas volgens die legende de eerste was die Maria portretteerde, maakte van hem de beschermheilige van de schilders. Een schilderij met een dergelijk thema was dan ook vaak bestemd voor een kerkaltaar dat eigendom was van een gilde of professionele vereniging van schilders. Men neemt aan dat dat ook het geval was voor dit schilderij, dat als compositie een grote invloed heeft gehad. In de figuur van Lucas, die alle schilders vertegenwoordigt, ziet men graag een zelfportret van Rogier van der Weyden.

17

Petrus Christus

Portret van een jonge vrouw, ca. 1470

Staatliche Museen zu Berlin, Gemäldegalerie

Olieverf op paneel, 29,1 × 22,7 cm

Delicate gelaatstrekken en porseleinachtige huid, frêle schouders, de haren strak naar achteren gekamd, wat het voorhoofd groter doet lijken, de hals die geaccentueerd wordt door een kostbaar sieraad en de donkere modieuze hoed die het gezicht nog geraffineerder maakt. Deze jongedame volgt met haar elegante en hoofse uitstraling helemaal de Bourgondische mode van rond 1470. Haar voorkomen mag dan wel tener ogen, haar blik is daarmee in tegenspraak en verraad heel wat karakter. Met half geloken amandelvormige ogen kijkt ze ons aan, terwijl het merendeel van de portretten uit die periode vrouwen opvoeren met zedig neergeslagen blik. De eerder koele tonaliteit verhoogt het mysterie rond dit portret. Op de inmiddels verdwenen originele lijst had Petrus Christus zijn signatuur aangebracht. Maar wie hij precies portretteerde is niet duidelijk. Zoals in zijn andere portretten heeft de schilder de ruimte duidelijk vormgegeven en zien we hoe de schaduw van de vrouw zich rechts op de muur aftekent.

